

Vergaderjaar 2022–2023

36 304

Wijziging van de begrotingsstaat van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (XIII) voor het jaar 2023 (Tweede incidentele suppletoire begroting inzake lening Invest-NL in verband met SIF)

Nr. 4

VERSLAG HOUDENDE EEN LIJST VAN VRAGEN EN ANTWOORDEN

Vastgesteld 24 april 2023

De vaste commissie voor Economische Zaken en Klimaat, belast met het voorbereidend onderzoek van dit voorstel van wet, heeft de eer verslag uit te brengen in de vorm van een lijst van vragen met de daarop gegeven antwoorden.

De vragen zijn op 16 maart 2023 voorgelegd aan de Minister van Economische Zaken en Klimaat. Bij brief van 18 april 2023 zijn ze door de Minister van Economische Zaken en Klimaat beantwoord.

Met de vaststelling van het verslag acht de commissie de openbare behandeling van het wetsvoorstel voldoende voorbereid.

De voorzitter van de commissie,
Agnes Mulder

De griffier van de commissie,
Nava

1

Wat is de (nadere) onderbouwing van de noodzaak van de lening vanuit de overheid? Kunt u meer informatie geven hierover, bijvoorbeeld om welk type productiecapaciteit (aan de wal) en welke omvang van de uitbreiding etc. gaat het?

Antwoord

De uitbreidingsinvestering was nodig om de productiecapaciteit voor monopiles (funderingen voor windturbines) te vergroten en om het mogelijk te maken monopiles van een grotere omvang te fabriceren. Die zijn nodig om de ambities van het kabinet op het gebied van windenergie realiseren. Vanwege de problematiek omtrent de natuurvergunning werd het risico voor de bancaire financiers te groot om die uitbreidingsinvestering te kunnen financieren. Dit bracht de gehele financieringsronde in gevaar, met zwaarwegende gevolgen voor de Nederlandse Wind op Zee ambities. Aangezien Sif een beursgenoteerd bedrijf is, verwijs ik u voor meer informatie naar het persbericht dat Sif op 14 februari jl. hierover heeft uitgebracht.

2

Wat is het plan van aanpak voor het op orde krijgen van de natuurvergunning?

Antwoord

Sif heeft de natuurvergunning aangevraagd bij de provincie Zuid-Holland. Het Havenbedrijf Rotterdam heeft aangegeven de hiervoor benodigde stikstofruimte beschikbaar te stellen via de Depositiebank Haven Industrieel Complex. De provincie Zuid-Holland beoordeelt in de vergunningsprocedure of Sif hiermee aan de voorwaarden voor het verkrijgen van een natuurvergunning voldoet.

3

Kunt u uitbreider toelichten waarom Invest-NL niet in de gelegenheid was om de lening aan Sif ten laste van diens eigen mandaat te verstrekken?

Antwoord

Zie het antwoord op 7

4

Waarom is er in dit geval gekozen voor een gespiegelde lening?

Antwoord

Zie het antwoord op vraag 7

5

Waarom is geen gebruik gemaakt van artikel 4, eerste lid, onderdeel E van de Machtigingswet oprichting Invest-NL dat voorziet in de mogelijkheden dat Invest-NL op verzoek financiering verstrekt voor rekening en risico van de Staat?

Antwoord

Het verstrekken van niet-converteerbare leningen valt niet binnen de taak zoals omschreven in artikel 4, eerste lid, onderdeel e, van de Machtigingswet. De lening die Invest-NL aan Sif verstrekt betreft een lening die kwalificeert als «vreemd vermogen», zonder de mogelijkheid dat deze financieringsrelatie kan worden omgezet in een aandelenbelang. Om deze reden kon niet van dit artikel gebruik worden gemaakt voor het verstrekken van de lening aan Invest-NL.

6

Verwacht u de komende jaren vaker een soortgelijke situatie waarbij voor rekening en risico van de Staat door Invest-NL financiering wordt verstrekt bedrijven, bijvoorbeeld vanwege noodzaak voor de energietransitie, vanwege strategische autonomie of voor andere belangrijke vraagstukken?

Antwoord

Zie het antwoord op vraag 7

7

Geeft artikel 4.1.E. van de Machtigingswet Oprichting Invest-NL voldoende ruimte om Invest-NL deze beschreven rol op zich te laten nemen zonder het gebruik van een gespiegelde lening? Zo nee, op welke manier kan dit worden opgelost?

Antwoord

Antwoord 3, 4, 6 en 7

Hoewel de reikwijdte van artikel 4 in beginsel dusdanig ruim is dat Invest-NL onder normale omstandigheden invulling kan geven aan haar wettelijke doelstelling, kunnen zich ook in de toekomst wederom bijzondere situaties voordoen, waarbij vanwege zwaarwegende belangen binnen een dusdanig (zeer) korte termijn financieel geacteerd moet kunnen worden, dat Invest-NL niet tijdig zijn normale procedures kan doorlopen om ten laste van de eigen balans te investeren of financieren. In de casus Sif was dit het geval, waardoor het risico bestond dat de financieringsconstructie uit elkaar zou vallen als de reguliere procedure zou worden doorlopen. Artikel 4, eerste lid, onderdeel e, van de Machtigingswet maakt het mogelijk dat Invest-NL dan toch een rol kan spelen bij het verstrekken van financiering die vanuit het zwaarwegende algemeen belang noodzakelijk wordt geacht. In de memorie van toelichting is beschreven dat het vervullen van een dergelijke rol echter niet (geheel) voor eigen rekening en risico van Invest-NL geschiedt. Dat betekent overigens niet dat er dus altijd gebruik gemaakt moet worden van een gespiegelde lening. Dat dit in de casus Sif het geval was, heeft onder andere te maken met overwegingen vanuit het staatssteunrecht. Hierbij speelde het een rol dat de lening alleen binnen de gevraagde termijn verstrekt mocht worden als er geen sprake zou zijn van onrechtmatige staatssteun. Daarom moest de lening door de Staat tegen marktconforme voorwaarden verstrekt worden.

8

Hoeveel andere Nederlandse bedrijven, met name bedrijven die essentieel zijn voor de energietransitie, dreigen investeringen en financiering mis te lopen door de onzekere stikstofsituatie?

Antwoord

Hier zijn geen cijfers over te geven, maar in de brief van 25 november 2022 is het kabinet ingegaan op de effecten op het vestigingsklimaat. De onzekere stikstofsituatie staat de verduurzaming van vele bedrijven in de weg en hindert ook bedrijven en aanpassingen aan netwerken die essentieel zijn voor de energietransitie. Het CPB wijst hier ook op in zijn Centraal Economisch Plan 2023¹.

9

Waarom is het risico op het verkrijgen van een natuurvergunning te groot voor de banken?

¹ Centraal Planbureau, *CPB RAMING maart 2023 – Centraal Economisch Plan 2023*, p. 19–22.

Antwoord

De banken vinden deze uitbreidingsinvestering risicovol omdat afnemers orders kunnen uitstellen doordat de bouwactiviteiten vertraging oplopen indien er geen natuurvergunning wordt afgegeven. Dit betreft met name orders voor grote windparken op zee. Uitstel van orders betekent dat Sif een grote fabriek heeft die dan niet volledig benut kan worden, terwijl lasten zoals rente en personeelskosten wel doorlopen met mogelijke gevolgen voor de capaciteit tot de betaling van de rente en aflossing.

10

Wat gebeurt er met de rente-inkomsten als gevolg van het verstrekken van de lening van EZK aan Invest-NL?

Antwoord

De rente-inkomsten worden na aftrek van de beheervergoeding van Invest-NL gestort in een begrotingsreserve om eventuele verliezen op te vangen.

11

Waarom steken producenten, dan wel afnemers van windmolens, geen geld in Sif om zo te garanderen dat zij verder kunnen met de aanleg en exploitatie van windmolens (op zee)?

Antwoord

Deze veronderstelling is onjuist. Ook twee afnemers van de monopiles te weten Ecowende (een joint venture van Shell en Eneco) en Equinor zijn betrokken bij de verstrekking van risicokapitaal voor de uitbreidingsinvestering van Sif.

12

Heeft EZK Invest-NL al eerder gemaand te participeren in een lening, ook wanneer Invest-NL nog niet alle processtappen met de vereiste zorgvuldigheid heeft doorlopen?

Antwoord

De verstrekking van de lening door Invest-NL was een unieke situatie waarbij Invest-NL zijn hulp in de vorm van expertise op het gebied van financiering aan EZK heeft aangeboden.

13

Voor hoeveel geld heeft het Ministerie van EZK in 2022 een beroep gedaan op de comptabiliteitswet artikel 2.27? En voor hoeveel in 2023 tot nu toe?

Antwoord

In het jaar 2022 is met diverse ISB's voor een bedrag van € 10,7 miljard aan kasuitgaven in 2022 en € 12,3 miljoen in 2023 beroep gedaan op de comptabiliteitswet artikel 2.27, tweede lid.

In het jaar 2023 is er tot nu toe voor een bedrag van € 761,1 miljoen aan kasuitgaven in 2023 een beroep gedaan op de comptabiliteitswet artikel 2.27, tweede lid.

14

Wat is de argumentatie om in het geval van de lening aan Invest-NL een beroep te doen op de comptabiliteitswet?

Antwoord

Snel en adequaat handelen met financiering vanuit EZK was noodzakelijk om de uitbreidingsinvestering van Sif te faciliteren en daarmee te voorkomen dat de financieringsconstructie uit elkaar viel. Het was hiertoe

noodzakelijk om een beroep te doen op het tweede lid van artikel 2.27 van de Comptabiliteitswet zodat het dreigende uiteenvallen van het financiersconsortium kon worden voorkomen.

15

Heeft het bedrijf al een natuurvergunning aangevraagd? Zo ja, wanneer wordt verwacht dat de procedure is afgerond?

Antwoord

Sif heeft op 3 februari 2023 een vergunning op grond van de Wet natuurbescherming aangevraagd. De provincie Zuid-Holland heeft de aanvraag in behandeling. Op deze aanvraag is de uniforme openbare voorbereidingsprocedure van toepassing, waar een beslistermijn van 26 weken voor staat.

16

Zijn er andere mogelijkheden onderzocht voor de financiering van SIF? Zo nee, waarom niet?

Antwoord

Er zijn meerderde opties onderzocht. Zo is gekeken naar subsidie à fonds perdu. Dit bleek echter geen passend instrument omdat het project als zodanig geen onrendabele top heeft en er derhalve sprake zou zijn van staatssteun. Ook is gekeken naar financiering door Invest-NL zelf. Indien Invest-NL handelt voor eigen risico zou onvoldoende tijd beschikbaar zijn om alle due diligence activiteiten te doorlopen. Ook onzekerheid met betrekking tot het verkrijgen van een natuurvergunning speelt daarbij een rol.

17

Valt de betreffende investering binnen het mandaat van Invest-NL? Zo ja, waarom?

Antwoord

Sif vervult een belangrijke rol op het gebied van de energietransitie. Dit past binnen het investeringsmandaat van Invest-NL. Indien er meer tijd beschikbaar was geweest voor een grondige due diligence dan had Invest-NL de financiering mogelijk zelfstandig kunnen verstrekken.

18

Ontvangt Invest-NL een aparte beheervergoeding of is deze verwerkt in de leningvoorwaarden van InvestNL met EZK?

Antwoord

Invest-NL verstrekt de lening aan Sif en voert het beheer uit van deze lening. De kosten van dit beheer worden verrekend met de door Invest-NL aan EZK te betalen rente.

19

Wordt alsnog due diligence verricht? Zo nee, waarom niet?

Antwoord

Het achteraf uitvoeren van due diligence is ongebruikelijk. Het commitment van de lening van Invest-NL aan Sif is immers onvoorwaardelijk. Uiteraard zorgt Invest-NL voor zorgvuldige monitoring van de verstrekte lening en de voortgang van de investering. In geval van bijzondere ontwikkelingen zal ik uw Kamer hierover informeren